

Sopimus vuoden 2025 työeläkeuudistuksesta

1. Johdanto

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat tehneet tämän sopimuksen mukaisen ratkaisun seuraavaksi työeläkeuudistukseksi. Sopimus on järjestöjen yhteinen ehdotus valtiovalle.

Järjestöjen neuvottelut ovat perustuneet pääministeri Petteri Orpon hallituksen pyyntöön esittää tarpeelliset toimet hallitusohjelmassa todettujen työeläkepoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitus on täsmentänyt järjestöille esittämänsä pyyntöä syksyllä 2023 siten, että muutosten tulee vahvistaa julkista taloutta pitkällä aikavälillä noin 0,4 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen, mikä vastaa noin 1 miljardia euroa.

Tämän sopimuksen mukaisten muutosten vaikutuksia on arvioitu valtionvarainministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä ja Eläketurvakeskuksessa. Järjestöjen käsityksen mukaan hallituksen asettamat tavoitteet saavutetaan sopimuksen mukaisilla muutoksilla.

Eläketurvakeskus, Työeläkevakuuttajat Tela ry, valtionvarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat osallistuneet ratkaisun valmisteluun.

Järjestöt ovat tehneet tämän sopimuksen olettaen, että sen mukaiset säädösmuutokset valmistellaan vakiintuneen tavan mukaisesti yhdeksi hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveysministeriössä kolmikantaisesti siten, että lainvalmistelun yhteydessä ei valmistella muita tähän ratkaisuun liittymättömiä säädösmuutoksia, joista järjestöt eivät ole yhtä mieltä. Lisäksi järjestöt ovat sopimusta tehdessään olettaneet, että myöhemmin tämän vaalikauden aikana hallitus vie eteenpäin vain sellaisia hallitusohjelmaan sisällyttämättömiä työeläke-etuuksien ja muun työeläkelainsäädännön muutoksia, joista on osapuolten yhteisymmärrys.

2. Sijoitustuottojen nostaminen

Seuraavat muutokset koskevat vain työntekijän eläkelain tarkoittamaa eläkejärjestelmää:

Tuottovaatimuksen osaketuottosidonnainen osuus nostetaan 30 prosenttiin. Tuottovaatimuksessa otetaan huomioon kaikilla säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteena olevat osakkeet. (työntekijän eläkelaki 168 §).

Vanhuuseläkerahastoja täydennetään jatkossa ilman puskurointia osaketuottosidonnaiseen lisävakuumvastuuseen. Vanhuuseläkevastuusiin siirretään vuosittain (1 vuoden

viiveellä) niin sanotut iv4-korotukset ilman ala- ja ylärajaa riippumatta siitä, onko osake-tuottosidonnainen lisävuutusvastuu positiivinen vai negatiivinen vuoden vaihtuessa. Mikäli vuosittaiset iv4 -korotukset ovat viitenä peräkkäisenä kalenterivuotena negatiivisia tai 10 kalenterivuoden tarkastelujaksolla kumulatiivisesti merkittävästi negatiivinen, osapuolet sitoutuvat tarkastelemaan mahdollisia eläkerahastojen täydentämissääntöjen täsmennystarpeita.

Osaketuottosidonnaisen lisävuutusvastuun vuotuisen muutoksen perustetta laskettaessa osakkeiden keskimääräisestä vuosituotosta vähennetään 1 prosenttiyksikkö, rahastokorko ja täydennyskerroin. (työntekijän eläkelaki 168 §).

Rahastoonsiirtovelvoitteessa sovellettavan täydennyskertoimen kaava on jatkossa seuraava (STM:n hyväksymät laskuperusteet):

$$b_{16} = \begin{cases} 0,288 \times p - 0,057, & \text{kun } p \leq 0,198 \\ 0, & \text{kun } 0,198 < p < 0,218 \\ 0,288 \times p - 0,0628, & \text{kun } p \geq 0,218 \end{cases}$$

missä p = täydennysperuste.

Täsmennetään valuuttariskin huomioimista vakavaraisuuslaskennassa, jottei osaketuottosidonnaisen lisävuutusvastuulla jo puskuroitu valuuttariski aiheuta lisävakavaraisuusvaadetta (laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta).

Vakavaraisuusrajan turvaavuustaso tarkistetaan 95 prosenttiin. Mikäli säädöksen kolmikanvalmistelussa ilmenee, että turvaavuustason muutoksen tavoitteena oleva riskinkantokyvyn kohentuminen saavutetaan tätä pienemmällä tarkistuksella, turvaavuustasoa täsmennetään sen mukaisesti. (valtioneuvoston asetus eläkelaitoksen vakavaraisuuden laskennassa käytettävien vakioiden arvoista).

Osakesijoitusten enimmäismäärä tarkistetaan 85 prosenttiin kaikista sijoituksista (laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta 7 a §).

Laajennetaan nykyinen vuokra-asuntosijoittamisen luotonottomahdollisuus koskemaan kaikkia työeläkevakuutusyhtiön tytäryhteisöjen kiinteistösijoituksia. Työeläkevakuutusyhtiön tytäryhteisö voi käyttää vierasta pääomaa kiinteistöjen, asuntojen tai muiden rakennusten omistamiseen, hankintaan ja rakentamiseen ETA-alueella. Selkiytetään sääntelyä, jonka mukaan työeläkevakuutusyhtiö voi jatkossakin taata kiinteistöihin tai rakennuksiin sijoittavan tytäryhteisönsä luottoja. Työeläkevakuutusyhtiön tytäryhteisön ottamat luotot otetaan jatkossakin huomioon työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuuslaskennassa, jolloin ne vaikuttavat vakavaraisuusrajaan. Työeläkevakuutusyhtiön tytäryhteisöjen kiinteistösijoituksiin ottamien luottojen yhteismäärä voi olla korkeintaan 10 prosenttia työeläkevakuutusyhtiön sijoituksista ja 50 prosenttia kaikista kiinteistösijoituksista. Mahdollisuus tällaiseen kiinteistösijoittamiseen säädetään toistaiseksi voimassa olevaksi lainsäädännöksi. Viimeistään vuonna 2035 sosiaali- ja terveysministeriön johdolla laaditaan selvitys luotonottomahdollisuuden laajentamisen vaikutuksista ja mahdollisista korjaustarpeista. (laki työeläkevakuutusyhtiöistä)

Sijoitusuudistuksen tarkoituksena ei ole muuttaa asiakashyvitysten tasoa aiemmin sovittu huomioiden. Asiakashyvitysten enimmäismäärä tarkistetaan 0,85 prosenttiin vakavaraisuudesta vuodesta 2029 alkaen. Tämä tarkoittaa, että asiakkaille maksettavien hyvitysten enimmäismäärä alenee vuodesta 2030 alkaen. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että enimmäismäärää alennetaan lisää, jos vakavaraisuudet kasvavat merkittävästi arvioitua enemmän.

Työeläkevakuutusyhtiön vakuutuksenottajakohtainen takaisinlainausoikeus rajataan enintään 10 miljoonaan euroon. Maksuvalmiutensa tai vakavaraisuutensa varmistamiseksi työeläkevakuutusyhtiö voi kuitenkin rajoittaa takaisinlainausoikeutta siten, että lainattava määrä on 12 kuukauden aikana enintään 10 prosenttia vakuutuksenottajan kulloinkin nostamatta olevan takaisinlainausoikeuden määrästä. Nämä tarkistukset koskevat 1.1.2026 alkaen otettavia uusia takaisinlainoja. (STM:n hyväksymät vakuutusehdot 12 §).

Muutokset tulevat voimaan mahdollisimman pian. Muutosten voimaantulon yksityiskohdat ratkaistaan kolmikantaisessa lainvalmistelussa.

3. Sääntöpohjainen vakautusjärjestelmä

Vanhuuseläkemaksua rahastoidaan heti lain voimaantulosta 0,50 prosentin karttumaa vastaavasti kaikista TyEL-ansioista siihen asti, kun työntekijä siirtyy TyEL:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle. Muutoksen tavoitteena on lisätä vanhuuseläkerahastointia. Selvitetään TyEL:n vanhuuseläkerahastoinnin kehittämistarpeet vuoden 2026 loppuun mennessä tavoitteena riittävä rahastointi, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja tasainen maksukehitys.

Työeläkeindeksi ei saa kahden peräkkäisen vuoden tarkastelujaksossa kasvaa enempää kuin palkkakerroin samana aikana. Inflaativakauttajaa sovelletaan vuosittain.

Sääntöpohjaista vakautusjärjestelmää sovelletaan yhtäläisesti kaikissa työeläkelaeissa.

Vakautusjärjestelmää sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2030 tehtäviin indeksitarkistuksiin.

Järjestöt sitoutuvat tarkastelemaan tämän ratkaisun mukaisten toimien tarkistamistarpeita määräajoin ja ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2035. Tarkastelun kohteina ovat erityisesti riittävä etuustaso ja eläkejärjestelmän rahoituksellinen kestävyys. Mikäli tarkastelun perusteella on tarkoituksenmukaista muuttaa säännöksiä, järjestöt sitoutuvat esittämään tarpeellisia muutoksia työeläkejärjestelmään.

4. Maksutaso

Vakautetaan perittävä TyEL-maksu 24,4 prosenttiin TyEL-palkoista vuosina 2026-2030.

Osapuolten tavoitteena on tasainen ja tarkoituksenmukainen maksukehitys sekä etuuk-sien ja niiden rahoituksen turvaaminen myös pitkällä aikavälillä. Sopimusosapuolet ovat

yhtä mieltä siitä, että maksutason muuttamiseen suhtaudutaan pidättäytyväisesti tilanteissa, joissa eläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä parantavat tai heikentävät ennakoimattomat tilapäiset muutokset. Positiivisten shokkien annetaan vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä, jotta järjestelmä kestää myös negatiivisia shokkeja.

Muiden työeläkelakien mukaisista eläkemaksuista päätetään erikseen.

5. Eräät muut kysymykset

Ottaen huomioon tämän sopimuksen lähtökohdissa mainitun periaatteen työeläkkeitä koskevien asioiden valmistelusta, sopijaosapuolet esittävät, että myös sosiaaliturvkomiteassa esillä olleet työkyvyttömyysetuusia koskevat asiat valmistellaan tämän saman vakiintuneen tavan mukaisesti kolmikantaisesti.

Sopijaosapuolet esittävät kolmikantaisen selvityksen tekemistä keinoista edistää erityisesti työikäisten mielenterveysongelmien ehkäisyä ja hoitoa.

Työterveyshuoltoa kehitetään työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden vähentämiseksi ja työurien pidentämiseksi. Vahvistetaan työterveyshuollon ammattilaisten osaamista työolojen terveydellisen merkityksen arvioinnissa. Valtioneuvoston asetus hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä (708/2013) päivitetään kolmikantaisesti vastaamaan muuttunutta työelämää.

Helsingissä xx.1.2025

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT

KIRKON TYÖMARKKINALAITOS

VALTION TYÖMARKKINALAITOS

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry

AKAVA ry

STTK ry

